

Bildande av Åksjöskogens naturreservat i Norrköpings kommun och fastställande av skötselplan för naturreservatet

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen förklarar det område som framgår av den heldragna svarta linjen på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området omfattar del av fastigheten Lösings häradsallmäning S:1 i Norrköpings kommun. Syfte, föreskrifter och skötselplan för reservatet redovisas nedan. Beslutet fattas med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Naturreservatets namn ska vara Åksjöskogen.

Beslutet riktar sig till allmänheten samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets tallskog, som delvis är av brandpräglad karaktär, och andra ingående naturmiljöer som granblandskog och myrmarker samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Gamla träd och död ved är viktiga strukturer. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att naturreservatet undantas från skogsbruk och i huvudsak utvecklas genom naturliga processer. Åtgärder för att återställa områden med planterad gran och om en ökad igenväxning av gran sker kan åtgärder för att begränsa igenväxningen göras. Även åtgärder för att gynna gamla träd liksom åtgärder för att återställa utdikade våtmarker samt naturvårdsbränning i begränsade delar kan bli aktuella. För att nå syftet för friluftslivet kan anordningar för friluftslivet bli aktuella.

Föreskrifter

Förutom de föreskrifter som anges nedan gäller också annan lagstiftning i reservatet.

A. Inom reservatet gäller följande inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning;
2. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar genom att ta bort dött träd eller delar av träd eller vindfälle, med undantag för underhåll av väg och basväg genom reservatet;

3. anlägga väg, campingplats eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster;
4. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller för fyrhjuling eller motsvarande mindre fordon vid uttransport av fällt vilt eller för skogsbrukets behov vid användande av väg och markerad basväg;
5. uppföra torn, byggnad, mast, luft- eller markledning eller annan anläggning.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

6. jaga skogshöns;

Förbuden i A-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen ägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande åtgärder genomförs inom reservatet utan att någon ytterligare ersättning utbetalas:

1. utmärkning av, och information om, reservatet;
2. skötsel i form av avdödning av ungt barr i begränsade delar;
3. skapande av död ved i begränsad omfattning;
4. delvis igenläggning av dike;
5. naturvårdsbränning;
6. åtgärder för att minska angrepp av skadeinsekter om större mängd vindfälld, eller på annat sätt skadad, gran uppkommer och angrepp av skadeinsekter riskerar att missgynna angränsande granskog eller reservatets naturvärden kopplade till granskog.

Bestämmelserna i B-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken.

C. Länsstyrelsen bestämmer att följande förbud om rätten att färdas och vistas inom reservatet ska gälla. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. tälta, ställa upp husvagn eller husbil;
2. samla ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
3. göra upp eld.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

1. anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet;
2. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

Förbuden i C-föreskrifterna har bestämts med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som krävs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1 till B6. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för markägaren eller dess ombud att för skogsbrukets behov använda och underhålla vägen som passerar genom

reservatet samt den basväg, i nuvarande skick och sträckning, som är markerad på karta i bilaga 2. Föreskrifterna under C ska inte heller utgöra hinder för att samla ryggradslösa djur genom håvning eller plockning och i samband med det ta enstaka individer för artbestämning.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 3.

Förvaltaren för naturreservatet ska vara Länsstyrelsen Östergötland.

Skäl för beslutet

Skogsområdet söder om Åksjön har höga naturvärden knutna till gammal barrskog i ett småbrutet landskap med små myrmarker omväxlande med hållmarker och bördigare sänkor med gran. I området finns gott om död ved och gamla träd varav många är senvuxna. Området hyser ett för skogstypen stort antal signalarter och rödlistade arter av framför allt svampar och lavar. Området ligger i en talltrakt och i en granblandtrakt.

Syftet med beslutet är att åstadkomma ett ändamålsenligt skydd mot åtgärder som skadar områdets bevarandevärden.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Åksjöskogens naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Åksjöskogens naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, i den omfattning det behövs, göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att naturreservatsbildningen inte medför negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet. Ordningsföreskrifterna ska samtidigt leda till att reservatets syfte uppnås.

Miljö kvalitetsmål och ekosystemtjänster

Bildandet av Åksjöskogens naturreservat är en del av uppfyllandet av Agenda 2030, främst mål 15 "Ekosystem och biologisk mångfald". Bildandet av naturreservatet är även en del av uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat. Länsstyrelsen bedömer att Åksjöskogens naturreservat bidrar med reglerande, stödjande och kulturella ekosystemtjänster. Särskilt nämnbärdä är biologisk mångfald, frisk luft och inbindning av koldioxid och rekreation.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De höga naturvärdena inom Åksjöskogens naturreservat dokumenterades i samband med Norrköpings kommuns tjäderinventeringar i början av 1990-talet. Därefter har flera mer detaljerade naturinventeringar genomförts av kommunen i området. Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering har registrerat objekt på fastigheten inom området år 1994, 2008 samt 2013.

Reservatsbildning

Diskussioner mellan markägaren, Skogsstyrelsen, Norrköpings kommun och Länsstyrelsen har förts vid ett flertal tillfällen sedan naturvärdena inom området blivit kända. Flera utredningar har tagits fram i syfte att få ett underlag i diskussionen om hur mycket brukande naturvärdena inom området kunde tåla.

Efter att en plan för tjäderpopulationen i området tagits fram påbörjades diskussioner om ett naturreservat. Norrköpings kommun var initiativtagare. En värdering togs fram på uppdrag av kommunen. Under 2017 beslutade kommunen att avsluta det påbörjade naturreservatsärendet. Efter förfrågan från kommunen tog Länsstyrelsen över ärendet.

Värdering av området som kommunen låtit ta fram uppdaterades under 2018 på uppdrag av Länsstyrelsen. Därefter förhandlade Länsstyrelsen med markägaren och kom överens om ekonomisk ersättning för intrånget i markanvändningen som blir konsekvensen av naturreservatsbildningen. Beslut om utbetalning av ersättning fattades av Naturvårdsverket 2019 och ersättningen har betalats ut till markägaren. Reservatet har stakats ut och mätts in av Skogsstyrelsen.

Remissyttranden och Länsstyrelsens svar med avseende på inkomna yttranden

Länsstyrelsen har remitterat förslag till beslut och skötselplan under våren 2019 till markägare och övriga berörda sakägare samt till ett antal andra berörda som Riksantikvarieämbetet, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Skogsstyrelsen, Norrköpings kommun, Naturskyddsföreningen i Norrköping samt Naturskyddsföreningen i Östergötland.

Remissvar har inkommit från Norrköpings kommun, Skogsstyrelsen och SGU.

Norrköpings kommun skriver att ”För närvarande är granbarkborren en skadeinsekt som måste bekämpas. Tekniska nämnden i Norrköpings kommun anser att skog med skadeinsekter måste kunna avverkas och föras ut ur skogen för att förhindra spridning till intilliggande områden.”

En föreskrift om bekämpning av skadeinsekter om en större mängd gran angrips inom reservatet finns i beslutet. Vilken åtgärd mot skadeinsekterna som väljs avgörs från fall till fall. Det vanliga är att angripna träd barkas på plats och på så sätt oskadliggörs för skadeinsekter. De barkade träden lämnas sedan kvar inom reservatet.

SGU meddelar att de avstår från att yttra sig och Skogsstyrelsen skriver att de ser positivt på att naturvärdena skyddas långsiktigt genom en naturreservatsbildning.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 4. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avdelning C, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Ann Holmlid med naturvårdshandläggare Eva Siljeholm som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Mikael Norén, samhällsplanerare Vincent Håkansson, länsjurist Marielle Pettersson och antikvarie Malin Svarvar medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Sändlista
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
4. Hur man överklagar

Sändlista

Bilaga 1

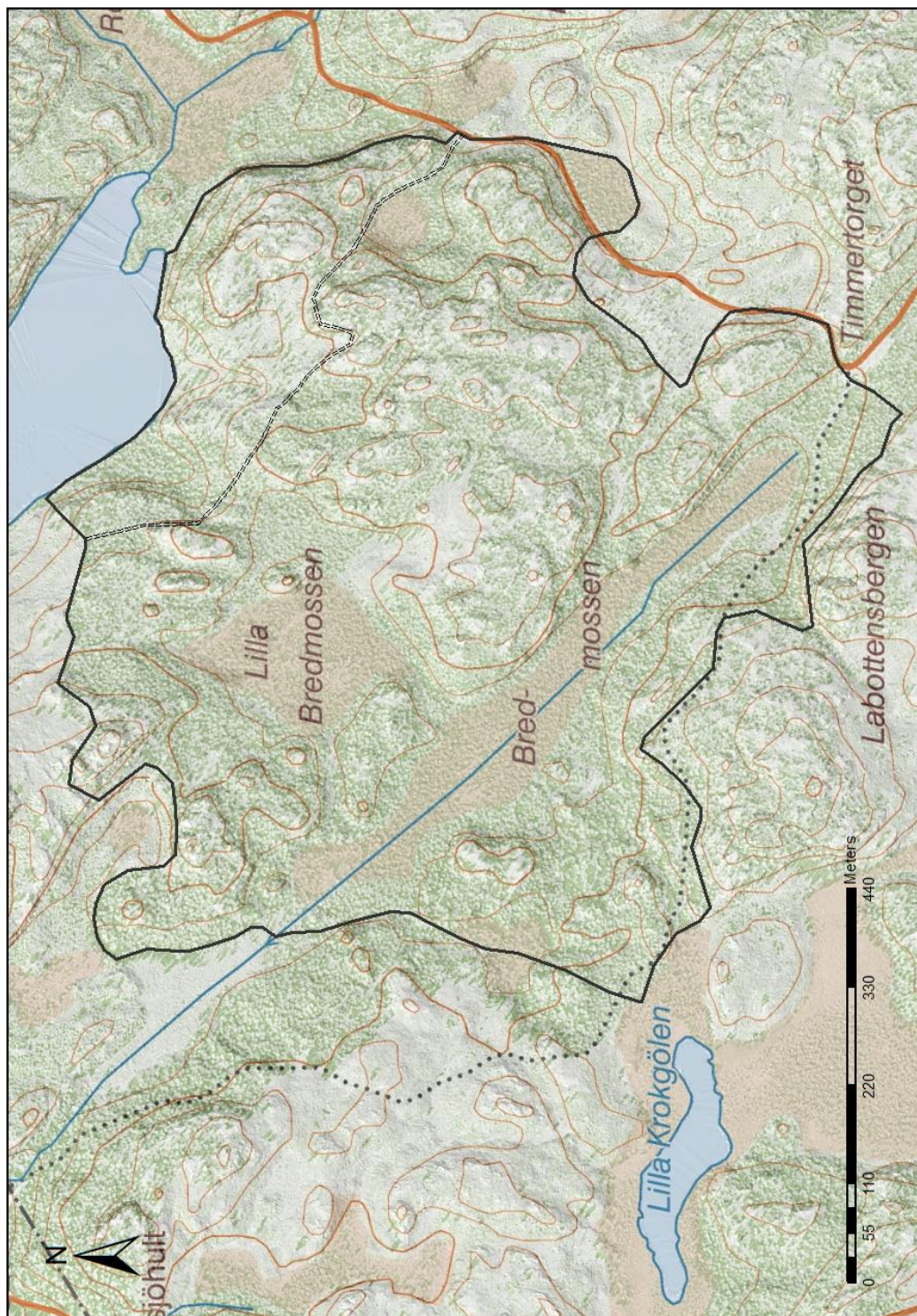
Riksantikvarieämbetet (registrator@raa.se)
Sveriges geologiska undersökning (sgu@sgu.se)
Skogsstyrelsen (skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se)
Norrköpings kommun (norrkoping.kommun@norrkoping.se)
Naturskyddsföreningen Norrköping (stefan.arrelid@telia.com)
Naturskyddsföreningen Östergötland (goran.toss@gmail.com)
Stefan Johansson, Skyttegatan 2, 582 30 Linköping

Intern sändlista

Reservatsförvaltningen, Mikael Burgman

Beslutskarta

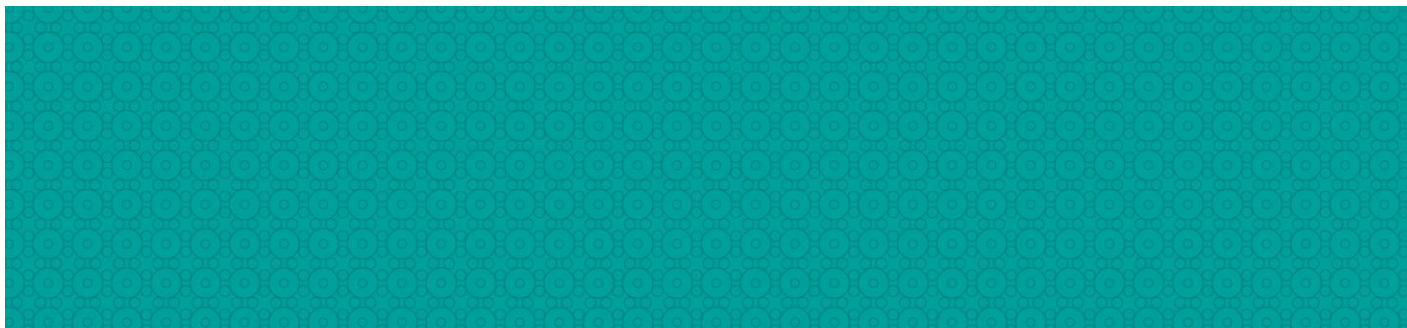
Bilaga 2

Karta tillhörande beslut om Åksjöskogens naturreservat beslutat den 20 maj 2020. Naturreservatet är avgränsat med heldragen svart linje. Dubbelstreckad svart linje söder om Åksjön är en basväg som markägaren eller dess ombud får använda för skogsbrukets behov. Objektsnummer 2049961, dnr 511-2005-18.
© Lantmäteriet geodatasamverkan, © Naturvårdsverket.

Förslag till skötselplan för naturreservatet Åksjöskogen

Fastställd 2020-05-20

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Förslag till skötselplan för naturreservatet Åksjöskogen

Fastställd 2020-05-20

Meddelande	Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2020. Planförfattare har varit Eva Siljeholm
Referens	Eva Siljeholm, Naturvårdsenheten.
Kontaktperson	Eva Siljeholm, Länsstyrelsen Östergötland, 010-223 54 10, eva.siljeholm@lansstyrelsen.se
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/ostergotland
Fotografier	Eva Siljeholm, framsida; skvattramosse
Kartmaterial	© Lantmäteriet © Länsstyrelsen Östergötland år 2020

Innehåll

Innehåll	3
Allmän beskrivning	4
Administrativa data om naturreservatet	4
Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	5
Beskrivning av reservatet	5
Översiktlig beskrivning	5
Historisk och nuvarande markanvändning	5
Områdets bevarandevärden	6
Källuppgifter	9
Plandel	9
Syfte med naturreservatet	10
Disposition och skötsel av mark.....	10
Skötselområden	11
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	17
Jakt.....	18
Utmärkning av reservatets gräns	18
Tillsyn	18
Dokumentation och uppföljning	18
Inventeringar	18
Uppföljning	18
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	19
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	19

Allmän beskrivning

Administrativa data om naturreservatet

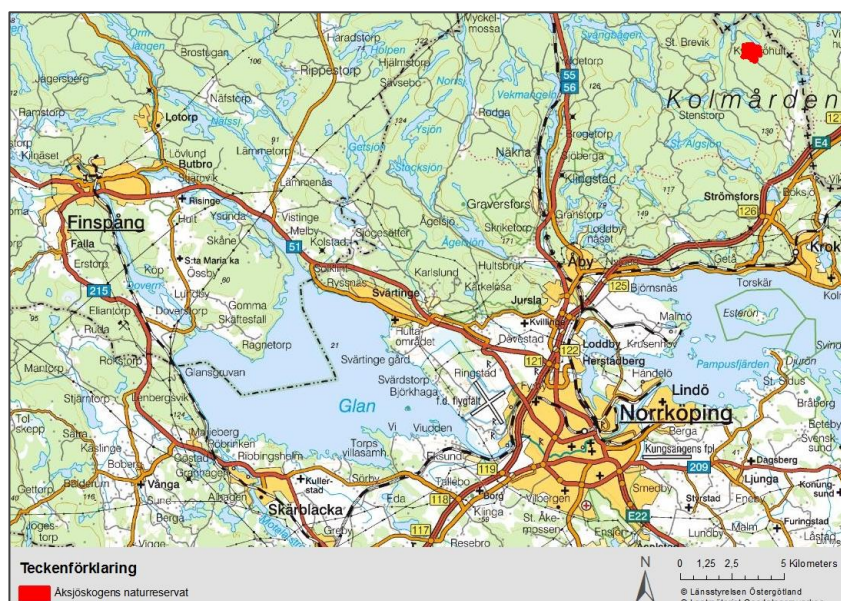
Reservatets namn	Åksjöskogens naturreservat
NVR-id	2049961
Beslutsdatum	2020-05-20
Län	Östergötland
Kommun	Norrköping
Areal	Total areal: 59,6 hektar Land: 59,6 hektar Våtmark: 0,2 hektar Produktiv skog: 53,1 hektar
Naturtyper enligt Natura 2000 med naturtypskod	Skogbevuxen myr (91D0): 9,1 hektar Taiga (9010): 46,8 hektar
Prioriterade bevarandevärden	
Naturtyper:	Tallskog, barrblandskog, granskog
Arter/grupper:	Mossor, svampar, fåglar
Strukturer:	Gamla träd, död ved
Fastighet	Lösings häradsallmanning S:1
Förvaltare	Länsstyrelsen Östergötland
Lägesbeskrivning	Reservatet ligger i Kolmårdsskogen cirka två mil nordost om Norrköping och drygt en mil norr om Krokek,
Vägbeskrivning	Ta väg E4 norrut från Norrköping. Sväng höger vid avfarten mot Strömsfors. Efter cirka 500 meter svänger man vänster på väg skyltad Stavsjö och Nyköping. Ta avtagsväg mot Skinnarbo efter cirka 3 kilometer. Följ grusvägen till Skinnarbo. Vid Skinnarbo finns en vägbom. Reservatet ligger vid vägen cirka två kilometer från vägbommen.

Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

Se reservatsbeslutet. Syftet finns även i skötselplanen på sidan 10.

Beskrivning av reservatet

Översiktlig beskrivning

Karta 1. Åksjöskogens naturreservat är beläget i sprickdalslandskapet mitt i Kolmårdsskogarna cirka två mil nordost om Norrköping och drygt en mil norr om Krokek. Gammal barrblandskog dominerar med ett markant inslag av små myrmarker och tallrismossar med väldoftande skvattram och tuvull.

Området karaktäriseras av en småbruten topografi med magra tallhällmarker och däremellan bördigare dalar dominerade av gran, några med ytligt markvatten. Några tallskogsbevuxna myrmarker förekommer också liksom lite näringsrikare myrmarker med gran och enstaka al. Bitvis finns större mängder död ved.

Reservatet är cirka 60 hektar.

Historisk och nuvarande markanvändning

Enligt Häradskartan från 1868 till 1877 framgår att den skog som fanns var dominerad av barrträd.

Myrmarkerna hade ungefär samma utbredning som idag trots en sentida dikning genom den större myren som löper i nordvästlig till sydostlig riktning genom reservatet. En gammal färdväg, idag knappt urskiljbar, slingrar sig fram utefter myrkanterna väster om reservatet.

Vid Lilla Krogölen (Krankgölen på kartan) passerar en liten bit av vägen genom reservatet.

Karta 2. Häradskartan från år 1868 till 1877. Observera att kartan är förskjutet åt väster i förhållande till inritningen av reservatet. Stjärnor är markering för barrträd, myrmarker är rasterade och området med den blågröna färgen är Åksjön.

Områdets bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Åksjöskogens naturreservat utgörs av ett barrdominerat sprickdalslandskap med en varierad topografi. Magra hällmarker dominerade av tall avbryts av svackor med något större jorddjup där gran är vanligare. Frekvent förekommer också myrmarker i svackorna. Några är mer näringsrika med gran och enstaka al medan andra är

magra tallrismossar med skvattram och pors. Även om barrskog är starkt dominerande finns ett bitvis betydande inslag av löv som björk, asp och al. I reservatet finns flera arter som är beroende av gamla träd och död ved. Dvärgbägarlav liksom mörk kolflarnlav behöver gammal torr tallved medan ullticka, vedtrappmossa och kornig nållav behöver död granved. Den lite ovanliga och känsliga lunglaven har hittats på asp. I södra delen ligger ett litet barrskogsbeklätt kärr med tydlig kalkpåverkan. Här har bland annat den mycket sällsynta svampen slät taggsvamp hittats. Av fåglar kan bland annat tjäder och spillkråka nämnas.

Tabell 1. Naturvårdsintressanta arter i Åksjöskogens naturreservat. För teckenförklaring i kolumnen Status, se tabell 2.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Status	Förekomst
Fåglar			
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT, N2000	födösök, häckande
Tjäder	<i>Tetrao urogallus</i>	N2000	spel, födösök
Insekter			
Granbarkgnagare	<i>Microbregma emarginata</i>	S	I levande gran
Bronshjon	<i>Callidium coriaceum</i>	S	Under bark på död gran
Lavar			
Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	NT	Tallåga
Grynig blåslav	<i>Hypogymnia farinacea</i>	S	Tallstam
Mörk kolflarnlav	<i>Carbonicola myrmecina</i>	NT	Död tallved
Strecklav	<i>Xylographa truncigena</i>	S	Tallåga
Vedflamlav	<i>Pyrrospora elabens</i>	S	Tallåga
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT	Lövträd
Kornig nållav	<i>Chaenotheca chlorella</i>	S	Död granved
Nästlav	<i>Bryoria furcellata</i>	S	Grangren
Rostfläck	<i>Arthonia vinosa</i>	S	Lövträdsbark
Mossor			
Flagellkvastmossa	<i>Dicranum flagellare</i>	S	Tallåga
Långflikmossa	<i>Nowellia curvifolia</i>	S	Granlåga
Svampar			
Gransotdyna	<i>Camalobs tubulina</i>	NT	Murken granved
Dropptaggsvamp	<i>Hydnellum ferrugineum</i>	S	Mager barrskog
Kantmusseron	<i>Tricholoma arvernense</i>	S	Mager barrskog
Svartvit taggsvamp	<i>Phellodon connatus</i>	NT	Mykorrhiza med barrträd
Tallriska	<i>Lactarius musteus</i>	NT	Mykorrhiza med tall
Motaggsvamp	<i>Sarcodon squamosus</i>	NT	Mykorrhiza med tall
Kötticka	<i>Leptoporus mollis</i>	NT	Granved
Blodticka	<i>Meruliopsis taxicola</i>	S	Tallved
Slät taggsvamp	<i>Sarcodon leucopis</i>	EN	Mykorrhiza med barrträd
Svavelriska	<i>Lactarius scrobiculatus</i>	S	Granskog
Rödgal trumpetsvamp	<i>Craterellus lutescens</i>	S	Sumpgranskog

Tallticka	Phellinus pini	NT	Tall
Ullticka	Phellinus ferrugineofuscus	NT	granlåga
Vedticka	Phellinus viticola	S	Barträrdsved

Tabell 2. Förklaringar till förkortningar i tabell 1.

ArtDatabanken, rödlistade arter sedan 2015:			
CR	Akut hotad	N2000	Natura 2000-art
EN	Starkt hotad		
VU	Sårbar		
NT	Nära hotad		
		Skogsstyrelsen metodik för nyckelbiotopsinventering:	
		S	Signalart

Geologiska bevarandevärden

Berggrunden i naturreservatet utgörs av urberg, framförallt gnejsig granodiorit och ljus tonalit. Berget går i dagen på krönen av bergsryggarna. Mellan höjdryggarna utgörs jordarten av sandig till moig morän. Myrmarkerna underlagras av kärrtorv. Längst i söder finns ett område med grus. Det förekommer inga särskilda geologiska bevarandevärden i området.

Kulturhistoriska lämningar

På Häradskartan finns en färdväg markerad i reservatets sydvästra del. En liten del av denna går genom reservatet, se karta 2 på sidan 6. Resterna av en kolbotten finns i områdets nordöstra del, inte långt från Åksjön. Förutom kolbotten och resterna av färdvägen, är inga andra kulturlämningar eller fornlämningar funna inom Åksjöskogens naturreservat. Lämningar som påträffas ska skötas så värdet bevaras. Fornlämningar skyddas av kulturmiljölagen.

Karta 3. Den blå prick på kartan visar läget för lämningen av en kolbotten.

Intressen för friluftslivet

De magra tallhällmarkerna är strövvänliga och de blockrika brantpartierna och grantjusorna gör området mångformigt och intresseväckande. Området ligger lite otillgängligt men har ett stort upplevelsevärde. Områdets tystnad stärker värdet.

Källuppgifter

Naturvårdsprogram Norrköpings kommun 2008, område 48, klass 2

Nyckelbiotopsinventering: nr 4203 N799-2013 (högt naturvärde), nr 5095 N284-2008 (nyckelbiotoper), Skogsstyrelsen.

Jordartsdatabasen 2016, Sveriges Geologiska Undersökning

Berggrundskarta, Katrineholm SO, serienummer Af 123, Sveriges Geologiska Undersökning

Jordartskarta, Katrineholm SO, serienummer Ae nr 46, Sveriges geologiska undersökning

Artportalen, Artdatabanken

Lingon

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med Åksjöskogens reservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets tallskog, som delvis är av brandpräglad karaktär, och andra ingående naturmiljöer som granblandskog och myrmarker samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Gamla träd och död ved är viktiga strukturer. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Disposition och skötsel av mark

Naturreservatet ska skötas med försiktiga åtgärder med syftet att bevara områdets särpräglade natur med dess flora och fauna. I begränsad omfattning ska åtgärder vidtas för att återställa områden med planterad gran och en ökad igenväxning av gran samt för att gynna gamla träd liksom åtgärder för att återställa utdikade våtmarker.

Naturvårdsbränning i begränsade delar kan bli aktuellt. För att nå syftet för friluftslivet kan anordningar för friluftslivet bli aktuella.

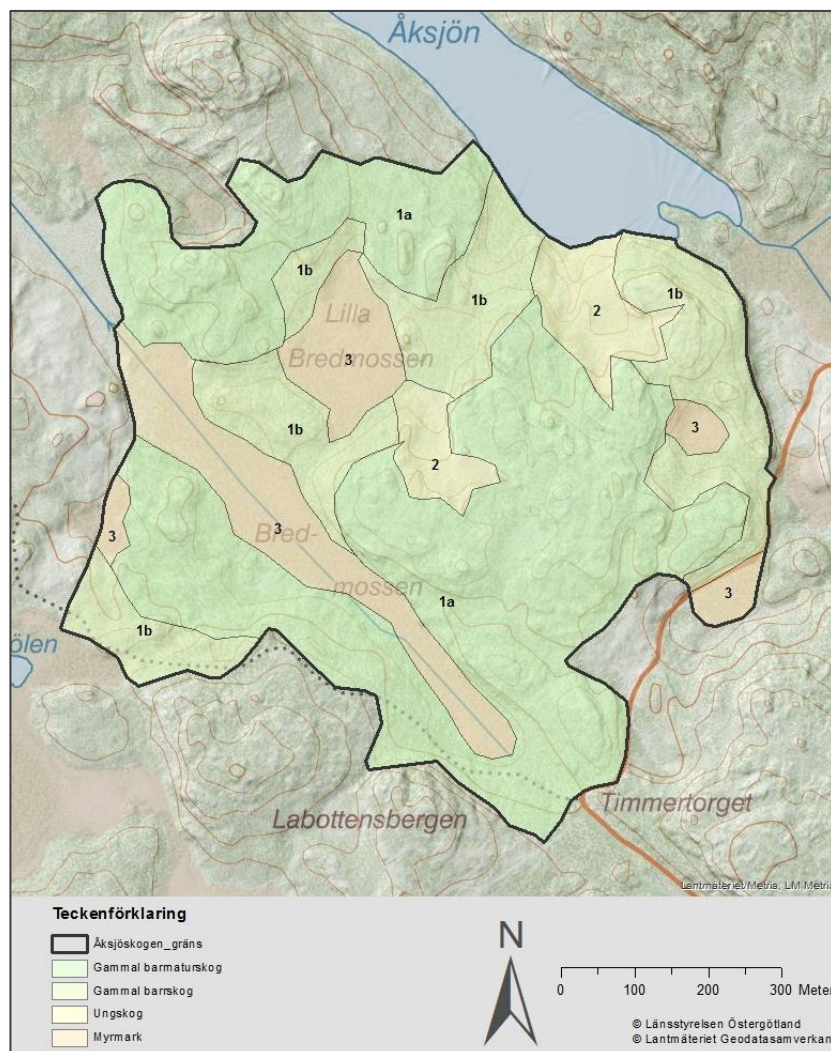

Spår efter skalbaggen bronshjon på död gran

Ingen ved ska föras ut ur reservatet vid åtgärder utan lämnas som död ved. Om större mängd vindfällad, eller på annat sätt skadad gran uppkommer och angrepp av skadeinsekter riskerar att missgynna angränsande granskog eller reservatets naturvärden kopplade till granskog kan lämpliga åtgärder enligt gällande rutiner sättas in.

Inga registrerade fornlämningar finns i området, men området är inte fullt ut kartlagt. I den händelse okända fornlämningar eller kulturlämningar påträffas ska skydd och hänsyn till dessa tillgodoses, samt anmälan till Enheten för plan och kultur vid Länsstyrelsen göras.

Se vidare under respektive skötselområde.

Karta 4. Karta över skötselområdena i Åksjöskogens naturreservat, Norrköpings kommun.

Skötselområden

Reservatet är indelat i 4 skötselområden;

1. Barrskog (1a Gammal barrnaturskog, 1b Barrskog)
2. Ungskog
3. Myrmark
4. Anordningar för friluftslivet

Skötselområde 1, Barrskog

Areal: 46,8 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Taiga, naturtypskod 9010 – 46,8 hektar

Målnaturtyp: Taiga, naturtypskod 9010 – 46,8 hektar

Beskrivning

Området utgörs av ett varierat landskap med gamla hållmarkstallskogar, småbranter, sluttningar och dalar där granen blir talrikare. Fuktigheten är också varierad med torra hållmarker och fuktiga små våtar och skvattrambevuxna myrmarker. Största delen av området (1a) består av gammal skog där trädåldern når upp emot 150 år. Mängden död ved är överlag sparsamt men det finns områden där både stående och liggande stammar förekommer i större mängd. Efter stora angrepp av granbarkborre från år 2018 och 2019 finns en stor mängd döda granar i västra delen av område 1a. Även om barrskogen är starkt dominerande finns ett bitvis betydande inslag av löv som björk, asp och al.

I delar av området (1b) är trädåldern något lägre, cirka 100 år. Det finns dock ett inslag av äldre träd, både av gran och tall.

Områdets varierade topografi med små bergsbranter och skuggade dalar samt gamla träd och död ved skapar en mängd miljöer för olika arter av framför allt svampar och lavar men även lite ovanligare mossor förekommer. Exempel på lite känsligare arter är ullticka, en svamp som liknar chokladbrun sammet på undersidan av liggande granstammar. Andra arter som behöver död granved är vedtrappmossa och kornig nållav.

Gammal skog och död ved

På gamla tallar hittas talticka, den mjukar upp veden till glädje för spillkråkan som då får lättare att hacka ut ett bohål. Andra arter som behöver död tallved är dvärgbägarlav och mörk kolflarnlav. Den ovanliga och känsliga lunglaven har hittats på asp. I området finns tjäder och i närområdet även häckande havsörn.

Andra arter som förekommer och som signalerar högt naturvärde och skoglig kontinuitet är kornknutmossa, gransotdyna, svart taggsvamp, kantmusseron, vedticka, motaggsvamp, kötticka och den lilla orkidén knärot. I den sydöstra delen av område 1b, strax norr om vägen och delområde 3 har slät taggsvamp hittats. Den är en mykorrhizabildande svamp som växer under tall och gran i äldre barrskog helst på kalkrik mark. Arten är starkt hotad. Den kalkpåverkade marken här hänger förmodligen ihop med den kalkrika sumpskogen strax söder om vägen (delområde 3).

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

I skötselområdet bevaras och utvecklas de olika barrdominerade gammelskogsmiljöerna med de strukturer som hör till dessa naturtyper. Gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier och dimensioner är viktiga strukturer, liksom skogens tvåskiktning. Solbelysta tallar, både levande och döda, stående i naturligt öppnare miljöer som till exempel i bryn till myrmarker eller hållmarker, är ett viktigt inslag. Även mer slutna och skuggiga partier med senvuxna och gamla granar är ett viktigt inslag liksom yngre granar som skapar en tvåskiktad skog vilken är mycket viktig för till exempel tjäder. Löv ska i framtiden finnas, dock som ett mindre inslag. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling.

Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av lång skoglig kontinuitet, gamla träd och död ved i olika former, även solexponerad, ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder

- Om grova aspar trängs av unga barrträd kan dessa dödas.
- Ett antal tallar kan dödas i skötselområde 1 för att skapa död ved. Åtgärden utförs på maximalt 40 tallar i två omgångar med några års mellanrum, ett antal tallar kan även skadas. Inga tallar över 120 år får dödas. Maximalt 100 träd får dödas och cirka 50 skadas. Hänsyn ska tas till den känsliga fågelfaunan vid åtgärderna. Inga tallar tas ner på spelhällarna.
- Ett antal grovgreniga gamla tallar i skötselområde 1 kan frihuggas från ungt barr som tränger kronan. Åtgärden utförs på cirka 20 träd per omgång i två till tre omgångar. Sammanlagt friställs maximalt 60 tallar. Inga gamla träd, eller kjolgranar, tas ner vid åtgärderna.

- Om en tilltagande igenväxning i idag öppna gläntor sker kan, i framtiden, en försiktig avdödning av den unga inväxande granen göras.
- All ved lämnas vid åtgärderna ovan men får flyttas inom reservatet om de ligger på olämplig plats.
- Igenläggning av dike som avvattnar Lilla Bredmossen, förutsatt att det kan ske utan att några markområden utanför reservatet påverkas.

Skötselområde 2, Ungskog

Areal: 15,6 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Taiga, naturtypskod 9010 – 0 hektar

Målnaturtyp: 9010 – 15,6 hektar

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av två delområden som avverkats för drygt tio år sedan. Idag är de be vuxna med ungskog. I det norra delområdet finns ett antal gamla tallar kvarlämnade efter avverkningen. I ungskogen står ungefär lika stor mängd gran som tall, dock med övervikt åt gran. En del björk har etablerats. Ungskogen centralt i reservatet är be vuxet med ungefär lika delar tall och gran.

Ungskog i centrala delen av naturreservatet

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. I några mindre avsnitt, som idag har ett större inslag av björk, går utvecklingen till naturskog via ett lövbrännelikt stadium.

Hydrologin är naturlig. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av lång skoglig kontinuitet, gamla träd och död ved i olika former ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

En del lövträd liksom grov tall står ljusöppet där de gränsar till naturliga gläntor som till exempel myrmark eller hållmark. Där finns även träd som genom trängsel med andra träd långsamt missgynnas och bidrar till död ved och ett inslag av senvuxna träd.

Åtgärder

- Utvecklingen mot naturskog påskyndas genom att en del ung gran och tall avdödas. Åtgärderna görs luckvis och oregelbundet. I skötselområdet har cirka 50 procent av den planterade granen och maximalt 25 procent av den unga tallen avdödats då åtgärderna är genomförda. Lövträd och alla idag äldre träd sparas vid åtgärderna. Alla dödade träd lämnas kvar inom området.

Skötselområde 3, Myrmark

Areal: 9,3 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Skogbevuxen myr, naturtypskod 90Do – 9,3 hektar

Målnaturtyp: 90Do – 9,3 hektar

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av fem delområden. Lilla Bredmossen är en tallrismosse med omgivande blötare partier, den så kallade laggen. Trädåldern ligger kring 100 år, men enstaka trädindivider är äldre. I buskskiktet växer skvattram och i kanterna pors. Ett smalt surdrag leder ner till Bredmossen, en avlång myrmark som skär genom reservatet i nordvästlig-sydostlig riktning. Tall dominerar i trädskiktet även om det förekommer gran och även en del björk. Diket som går centralt genom myrmarken avvattnas åt norr. Åldern på skogen ligger kring 100 år. I den norra delen av mossen ökar trädåldern något med enstaka äldre tallar och en del död ved.

Tallrismosse med skvattram

Skötselområdet rymmer även tre mindre myrmarker. Längst i sydost på sydsidan om vägen ligger en kalkrik sumpskog. Trädskiktet är varierat men domineras av gran med inslag av tall och enstaka klibbal. På marken finns en rik kärlväxtflora med bland annat den rödlistade arten loppstarr som växer i kanten mot hygget i söder. Här har också hittats rikligt med darrgräs samt nålstarr, stjärnstarr och ängsstarr.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet ska behålla och utveckla de naturvärden som finns. Träden på myren ska ha en varierad ålderstruktur, med en stor andel gamla träd. Död ved ska finnas i området. Hydrologin ska vara naturlig. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av dessa miljöer, ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder

- Igenläggning av dike som avvattnar Bredmossen, förutsatt att det kan ske utan att några markområden utanför reservatet påverkas.
- För att påskynda förekomsten av död ved kan 10 tallar skadas eller dödas i två till tre omgångar. Max 30 tallar får skadas eller dödas.

Skötselområde 4, Anordningar för friluftslivet

Beskrivning

Reservatet ligger lite otillgängligt men upplevelsevärde är högt bland annat genom den varierande naturen med fuktiga myrmarker och ljusöppna tallhällmarker. Den gamla skogen med branter och döda träd

ger besökaren en känsla av vildmark. Även tystnaden är en viktig del av upplevelsevärdet.

Trattkantarell

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Informationen i området ska vara lätt tillgänglig och bidra till och förhöja upplevelsen av besöket. Informationen ska bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick och underlätta för besökare att uppleva området.

Åtgärder

- Informationsskylt sätts vid vändplanen, Timmertorget.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 3. Underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i Åksjöskogens naturreservat som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Prioritet är indelat i 1 till 3, utifrån hur viktigt det är att genomföra för att nå bevarandemålen.

Skötselåtgärd	Skötselområde	När	Prioritet
Skapande av död tallved	1, 3	2020–2035	1
Friställning av enstaka gammal tall	1	2020–2035	2
Avdödning av en del planterad ung gran och ung tall	2	2020–2030	2
Avdödning av ung gran om ökad igenväxning sker	1	Vid behov	3
Igenläggning av dike	1, 3	2020–2030	2
Skylt	4	2020	1

Jakt

Förutom hönsfågeljakt är all jakt tillåten inom reservatet. Vid jakt får jakthund användas. Fyrhjuling eller annat liknande mindre fordon får användas med stor försiktighet vid uttransport av fällt vilt. Markskador på grund av körning ska undvikas.

Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Länsstyrelsen är ansvarig för tillsyn av reservatet.

Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skyddade områden är nödvändigt för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Uppföljning i skyddade områden ska alltid vara kopplad till syftet med det skyddade området. Uppföljningen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen.

Inventeringar

Förutom uppföljning av antalet tjäder på lekplatsen planeras inga särskilda inventeringar i dagsläget inom reservatet.

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska ske enligt en för reservatet beslutad uppföljningsplan som anger målbildindikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika naturtyper i denna skötselplan. Precisering ska ske i databasen Skötsel-DOS. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland.

Dokumentation av skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras skriftligt. Mer omfattande åtgärder ska även fotodokumenteras. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden. Strukturella beståndsförändringar efter storskaliga störningar ska alltid följas upp.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel ska i så fall administreras av Länsstyrelsen.

Spelhäll för tjädertupp

Länsstyrelsen Östergötland
Östgötagatan 3 581 86 Linköping
Växel: 010-223 50 00
E-post: ostergotland@lansstyrelsen.se

lansstyrelsen.se/ostergotland

Länsstyrelsen är en statlig myndighet som finns nära människorna i varje län. Vi är en viktig länk mellan människor och kommuner å ena sidan och regering, riksdag och centrala myndigheter på den andra. Landshövdingen är chef för Länsstyrelsen och har i uppdrag att följa utvecklingen och informera regeringen om länets behov.

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Hur man överklagar

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet. Överklagandet ska dock skickas till Länsstyrelsen. Överklagandet skickas med vanlig post till **Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 Linköping** eller med e-post till **ostergotland@lansstyrelsen.se**.

Överklagandet ska ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om överklagandet har kommit i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna i ärendet till regeringen, Miljödepartementet.

I överklagandet ska du ange vilket beslut som överklagas och hur du vill att beslutet ska ändras. Ange även namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress.

Om du behöver fler upplysningar kan du vända dig till Länsstyrelsen.

Formulär 115 (2016)

